Du choc des opinions...

* * De nu eens geleidelijke, dan weer schok-
* gewijze verschuivingen in de krachtsverhoudingen tussen het Warschau-Pact en de Noordatlantische verdragsorganisatie hebben in de loop van de tijd, en in het bijzonder in de jaren zeventig, steeds meer redenen tot stijgende bezorgdheid verschaft aan wie nauwlettend op die ontwikkeling is blijven toezien. Enerzijds heeft het Warschau-Pact zijn aanvankelijk nog defensief getinte strategie losgelaten en vervangen door een onmiskenbaar meer op het offensief afgestemd concept — de sterk opgevoerde bewapening, de uitgevoerde reorganisaties en de gewijzigde tactische doctrine duiden op een vergroot en beter hanteerbaar conventioneel vermogen terwijl de nucleaire afschrikkingsstrategie van het Westen twijfelachtig lijkt geworden nu aan gene zijde de kernwapensystemen zijn verveelvoudigd en de civiele verdediging is geperfectioneerd — en anderzijds hebben de meeste lidstaten van het Westelijke bondgenootschap hun verdedigingsvoorbereidingen zodanig ingekrompen dan wel verwaarloosd dat het onzeker moet worden geacht of een onverhoopte toets aan de werkelijkheid nog wel met succes zal kunnen worden doorstaan.

In deze situatie is het alleszins begrijpelijk dat in vakkringen de wenselijkheid, ja, noodzaak wordt ingezien van een herbezinning op de doelstelling van de NAVO en op de taken die ter verwezenlijking daarvan eventueel zullen moeten worden vervuld. Gelet op het feit dat het bondgenootschap zich de handhaving van de status quo ten doel heeft gesteld, kan het moeilijk anders of die herbezinning moet zich wel in hoofdzaak richten op het verdedigen en alle aspecten daarvan. Het is dan ook in het geheel niet vreemd dat allerwegen wordt gediscussieerd over de wijze waarop die verdediging bij voorkeur zou moeten worden gevoerd. Dit nummer van de Militaire Spectator is ook voor het grootste deel — niet minder dan zesendertig pagina's — gevuld met een gedachtenwisseling over dat onderwerp. Aanleiding daartoe werd gevonden in het artikel „Verdedigen! . . . maar hoe?" dat werd gepubliceerd in het nummer van maart jl. (*Mil. Spect.* **146**(1977)(3)99) en dat een aantal mede-vakgenoten ertoe bracht adhesie te betuigen met sommige der geopperde gedachten en stelling te nemen tegenover andere. Die „meningen van anderen" en het weerwoord daarop van de zeven HKS-docenten, vervolgd met replieken en dupliek, bleken samen een dermate belangwekkende bijdrage tot de vakliteratuur te vormen dat het onjuist zou zijn geweest die druppelsgewijs te publiceren: daarom werd besloten, in overleg uiteraard met de discussiedeelnemers, de onderscheidene meningen eerst te plaatsen zodra de bundel compleet zou zijn, opdat de lezers de beste mogelijkheid zou worden geboden van alle standpunten kennis te nemen en zich dan ten slotte een eigen eindoordeel te vormen.
Het is niet de bedoeling met dit editoriaal de meningsvorming te beïnvloeden. De Chef Landmachtstaf zou het naar alle waarschijnlijkheid ook weinig op prijs stellen als de redactie van dit vaktijdschrift hem zou willen voorschrijven hoe hij de doctrine voor het tactische optreden der landstrijdkrachten ter zake zou moeten doen luiden: de hem daarvoor ter beschikking staande „thinktank" is zonder enige twijfel wel bij machte de verschillende standpunten te vergelijken, de argumenten te evalueren en de conclusies na te trekken om daarna te komen tot een doordacht advies. Daarom moge hier thans worden volstaan met een enkele summiere kanttekening bij de verder in dit nummer afgedrukte discussie.

Omdat, zoals eerder reeds opgemerkt, het Westelijke bondgenootschap zijn bestaansrecht geheel en al ontleent aan de wens en het voornemen in voorkomend geval een verdediging te voeren, zou eigenlijk élk aspect van dat bondgenootschap in het onderzoek naar het „hoe" van die verdediging kunnen worden betrokken. De schrijvers zijn zich daarvan kennelijk bewust geweest, getuige hun erkenning op de eerste bladzijde van hun artikel dat zij niet de pretentie hebben álle vragen

te beantwoorden, gevolgd door een verwijzing naar mogelijke beperkingen van politieke of financieel-economische aard waarover zij zich wijselijk geen uitspraken hebben veroorloofd. De lezer zal er inderdaad goed aan doen in gedachten te houden dat er een veelheid van factoren mede in het spel is, waarvan menigeen de grote lijnen niet kent en zeker de finesses niet weet, doch die zeer wel een grote invloed kan hebben op de uiteindelijke keuze van de middelen en de wijze waarop die zullen worden ingezet.

Verdedigen op het gevechtsveld is nog steeds in eerste aanleg een kwestie van het oordeelkundig gebruiken van vuurkracht ten einde 's vijands beweging, die hem in staat moet stellen zijn doelen te bereiken, onmogelijk te maken. Het grootste probleem daarbij is wel dat die beweging, en met name het zwaartepunt daarin, zich in beginsel eerst bij verrassing manifesteert doordat de aanvaller het initiatief heeft en derhalve plaats en tijd kan bepalen alsmede de aard van de te bezigen middelen. Voor de verdediger zit er daarom weinig anders op dan, althans aanvankelijk, zijn vuurvermogen over een aantal waarschijnlijke naderingen — taxatie met ingebouwd risico — gespreid op te stellen met de opzet dat vermogen zo snel mogelijk te concentreren op het vijandelijke zwaartepunt zodra dat zal zijn vastgesteld. In het verleden impliceerde dat vaak de verplaatsing van het wapen, reden waarom ook de verdediger mobiliteit eiste voor zijn vuurorganen, gepaard aan bescherming als er onder vijandelijk vuur zou moeten worden verplaatst; in de moderne tijd leidde dat onder meer ertoe dat antitankwapens werden ingebouwd in een gepantserd voertuig met grote terreinvaardigheid — en dus werden vereenzelvigd met de tank hoewel zij dat van oorsprong niet waren (zie ook: „Aan wie de hoofdrol?"; *Mil. Spect.* **145**(1976)(8)335) — óf werden opgehangen aan een snel transportmiddel als de helikopter. De ontwikkeling van de techniek heeft het evenwel mogelijk gemaakt in vele gevallen het wapen te laten waar het in de aanvangssituatie werd geplaatst, en te volstaan met het verplaatsen van het vuur: vergroting van de dracht, vuren met indirecte richting, doelzoekende systemen, e.d., wezen daarvoor de weg. Het lijdt geen twijfel of een toekomstige verdediging zal kunnen profiteren van verdere ontwikkelingen in deze richting. Voorwaarde daarvoor is „slechts" dat de tactici zich erop beraden welke middelen met welke specifieke kwaliteiten zij zich door de technici willen laten verschaffen!

De lezer zal ermee kunnen instemmen dat het niet op de weg ligt van de redactie van dit blad, een uitspraak te doen over aan wiens zijde het gelijk is in de hierna geplaatste discussie. Volstaan zij daarom met het uitspreken van voldoening over het bereikte: de schrijvers hebben beoogd een bijdrage te leveren tot een discussie die op gang gebracht móést worden. In die opzet zijn zij onmiskenbaar voortreffelijk geslaagd. De geesten zijn wakker geschud, de denkers, kenners en weters in beweging gezet. En uit de botsing hunner meningen? . . . inderdaad, dát is de bedoeling!